

संपादकीय.....

'टोपी' आव्हाडांनी घालावी

एखादा शिक्षक, एखादा डॉक्टर शासकीय रुग्णालयात असावा, एखादा अधिकारी सरकारचा पगार घेत असतानाही तो खाजगी व्यवसाय, कामात व्यस्त असावा आणि कोणीतरी त्याला तूमचा मूळ जांब काय आहे? असा जांब विचारून त्यांना कर्तव्याची जाणीव करून देणे आपण समजू शकतो. पण, राष्ट्रवादी कॉॅंग्रेसचे म्हणविले जाणारे आ. जितेंद्र आव्हाड यांनी ज्येष्ठ समाजसेवक, गांधीवादी विचार प्रत्यक्ष आचरणगत आणून जीवन जनकल्याणासाठी वेवणारे अण्णा हजारे यांच्याबाबत 'माझ्या टि्टेने' यांना जाग आली, चला ते (अण्णा) झोपेतून तरी उठले म्हणून अण्णासारख्या गांधीवादी नेत्यांचा अवमान केला आहे. जितेंद्र आव्हाड यांनी असा हा नाटकीयपणा कशासाठी केला माहित नाही. या अगोदरच्या 'टि्ट' मध्ये त्यांनी अण्णा हजारे यांचा फोटो देऊन 'या माणसाने देशाचं वाटोळं केले, टोपी घातली म्हणून कुणी गांधी होत नाही', असे म्हटले आहे. हे म्हणजे अति झाले. एका अतिसामान्य घरात जन्मलेले अण्णा हजारे यांनी काबाडकष्ट केले. सैन्यात भरती झाले. १९६५ च्या भारत-पाक युद्धात सिमेवर बॉम्ब वर्षाव होत असताना सैन्यात राहून कर्तव्य बजावले. नंतर त्यांनी सामाजिक कार्यात रस घेतला, महात्मा गांधी यांच्या विचारातून त्यांनी राळेगणसिद्धी सारख्या दुष्काळी गावात कुन्हाड बंदी, नशाबंदी, चाराबंदी राबवित जलसंधारणाची कामे केली. राळेगणला एक आदर्श गाव निर्माण करून संबंध देशातील 'ग्रामविकासाचे मॉडेल' तयार केले. ज्यांच्या कार्याची दखल घेऊन केंद्र सरकारने त्यांना त्या-त्या वेळी पद्मभूषण, पद्मश्री बहुमान दिला. अण्णा हजारे यांनी लोकपाल विधेयकासाठी चळवळ उभी केली, त्यांच्या आंदोलनामुळे लोकशाहीत, लोकांना 'माहितीचा अधिकार' सारखे एक हत्यार मिळाले. ज्या अधिकारातून राज्यात व देशात भ्रष्टाचार-नैरप्रकार, लालफीत कारोभाराबाबत अनेक घोटाळे उघडकीस आले. आज प्रशासनातील भ्रष्टाचार-अनागोदी नष्ट झाली नसली तरी त्या कायद्याचा एक वचक निर्माण झाला आहे. ज्यांनी धर्मनिरपेक्ष शिक्षणासाठी आग्रह धरला. राजकारण प्रशासनात चुकेल त्याच्या विरोधात आवाज उठविला, ज्यांनी केजरीवालसारखे नेते राजकीय दृष्टीकोनातून जन्माला घातले, अण्णांनी मेडीकल कॉलेज काढले नाही. इंजिनिअरिंग काढले नाही. साखर कारखाने, स्तूगिरणी काढली नाही. ज्यांनी घोटाळे केले नाहीत, ते आजच्या राजकारणाप्रमाणे अलिशांन गाड्याचा ताफा घेऊन फिरत नाहीत. शेकडो कोटीचा त्यांचा बंगला नाही. फार्म हाऊस नाही, राजवाड्याप्रमाणे त्यांचे निवासस्थान नाही. ते अविवाहीत राहिले.

वरील सर्व कामाच्या जोरावर त्यांना केंव्हाच आमदारकी, खासदारकी, मंत्रीपद मिळाले असते ते त्यांनी मिळविले नाही. बरे एवढे करून ते एषोआरामात जगत आहेत असे नाही. ते गावात अत्यंत सामान्य कुटुंबातील खेडूआप्रमाणे एका मंदिरात राहतात, ते व्यसन नाहीत, त्यांनी आपल्या नातेवाईकास राजकारणात 'लॉच' केले नाही. असे अण्णा हजारे यांचे जीवन असताना आ. जितेंद्र आव्हाड यांनी अण्णा हजारे यांना 'या माणसाने देशाचं वाटोळं केलं, टोपी घातली म्हणून कोणी गांधी होत नाही'. 'ते माझ्यामुळे झोपेतून उठले' म्हणजे अण्णा हजारे ज्या गांधी विचाराने जगत आहेत, त्यांचा अवमानच आहे. अण्णांचेही वय झाले आहे. अण्णा समाजकारण करित आहेत. त्यांनी लालू यादव प्रमाणे या महाराष्ट्रातील राजकीय नेते, अधिकारी यांच्याप्रमाणे करोडो रुपयांची माया जमविली नाही. घोटाळे केले नाहीत. त्यांनी कायदा मोडला नाही. उलट 'कायदा' करण्यास भाग पाडले. त्यांनी समाजकारणात अंबानी-अदानी निर्माण केले नाहीत. आज कोणत्याही राज्यकर्त्याला राजकारण करित असताना प्रचंड 'माया' गोळा करावी लागते. नव्हे तर तशा गाव पातळीपासून राष्ट्रीय पातळीपर्यंत स्पर्धा लागल्या आहेत. यात अण्णा कोठेच नाहीत अशा माणसांमुळे देशाचं वाटोळं कसं काय होतं हे आव्हाडांनी जनतेला समजून सांगितले पाहिजे. अण्णा समाजकारणात नेतृत्व करण्यात कमी पडत असावेत, वयोमानाप्रमाणे ते शांत असावेत, बरे आजकाल माध्यमांचा ज्यांच्यावर 'फोकस' असतो क्रियाशील, कामाचा आहे असा काहिंचा समज असावा, अण्णा आजही समाजकार्य करित असतात पण त्यांच्याकडे 'फोकस' करण्यात माध्यमाला वेळच नाही. मग फिरित सोमय्या काय बोललं? राजकारणात कोण कोणाला कोणत्या शिष्या दिल्या? त्याला प्रत्युत्तर काय दिले, राणा दाम्पत्य हनुमान चालीसा, अशावर मात्र रात्रंदिवस फोकस असतो, अण्णासारख्या ज्येष्ठ समाजसेवकामुळे देशाचं वाटोळं झालं असा दावा आव्हाडांचा असेल तर आजच्या राजकारणांमुळे देशाचं भलं होत आहे का? देशातील जनतेला जागे करणे, जागृत राहून जगण्यासाठी माहिती अधिकार सारखे हत्यार त्यांनी मिळवून दिले. टोपी घातली म्हणून कोणी गांधी होत नाही. ते झोपेतून जागे झाले म्हणजे म्हणजे अण्णा बरोबर महात्मा गांधी यांच्या विचारांचाही अवमान होत आहे. खरे तर आव्हाडांनी शरद पवार, मोदी, शहा, फडणवीस, एकनाथ शिंदे, अजित पवार यांच्यामुळे देशाला किती फायदा-तोटा झाला याबाबत जनजागरण मोहिम राबवायला हवी आहे. आज भ्रष्ट राजकारणी, अधिकारी, उद्योगपती, व्यावसायिक यांच्यामुळे देशाचं भलं होतय, अण्णा हजारे यांच्यामुळे वाटोळं होतय असं वातावरण निर्माण करण्याचा हा प्रयत्न आहे. समाजसेवा हे अण्णांचे व्रत आहे. तो काही त्यांचा व्यवसाय नाही. जसे सेवा म्हणून आम्ही राजकारण करतोय असा दावा करित 'मेवा' खाणाऱ्यांचे बहुमत होत असताना, अण्णासारख्यांनी आणखी किती समाजाची वाचननगिरी करावी? देशाचं वाटोळं होऊ द्यायचं नाही असे वाटत असेल तर आव्हाडांनी नेतृत्व शरद पवारांचे मानायचे कि अजित पवारांचे अशा अवस्थेत राजकारण न करता देशाचे वाटोळं होऊ द्यायचं नसेल, जागे रहायचे असेल तर त्यांनी खरे तर अण्णा हजारे यांचा 'वारसा' पुढे चालविण्यासाठी त्यांचे अनुयायी होण्याची गरज आहे. आज समाजकारणात नेतृत्व करणाऱ्यासाठी मोठी 'स्पेस' निर्माण झालेली आहे. आज 'टोपी' परिधान करणारे अत्यल्प दुर्लक्षीत ठरत आहेत. आव्हाडांनी अण्णांना 'टोपी' वरून न हिनवता, स्वतः ती परिधान करून विचाराच्या 'गांधी मैदानात' उतरावे.

वैद्यकीय क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांनी स्पर्धा परिक्षेसाठीही प्रयत्न करावा

NT-2 Community गेट टूगेदर मेळाव्यात डॉ. हनुमंत किनीकर

लातूर : वैद्यकीय क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांमध्ये टॅलेंट असते त्यांनी युपीएससी, एमपीएससी सारख्या स्पर्धा परिक्षेसाठीही प्रयत्न करावा, असे मत राज्यातील सुप्रसिद्ध न्युरो सर्जन डॉ. हनुमंत किनीकर यांनी व्यक्त केले. काल ते लोकसेवक मंचच्या वतीने आयोजित NT-2 Community वैद्यकीय, इंजिनिअरिंग विद्यार्थी, प्राध्यापक, डॉक्टर यांच्या गेट टूगेदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानावरून बोलत होते.

समाजामध्ये आज जातीयता कमालीची वाढली आहे. जातीयता नष्ट झाल्याशिवाय आपला विकास होऊ शकणार नाही. त्यासाठी जास्तीत जास्त आंतरजातीय विवाह झाले पाहिजेत, असे मत व्यक्त करून वैद्यकीय क्षेत्र अत्यंत जबाबदारीचे, जोखमीचे ठरत आहे. केवळ डिग्री मिळाली की, डॉक्टर झालो असे म्हणता येणार नाही. त्यासाठी प्रचंड मेहनत, अभ्यास, चिकाटी, अनुभवाची गरज असल्याचे मत व्यक्त करून अडचणीत असलेल्या समाज बांधवांनी एकमेकांना मदतीचा हात देण्याची गरज डॉ. हनुमंत किनीकर यांनी व्यक्त केली.

याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून सहाय्यक कामगार आयुक्त मंगेश झोले, नगर प्रशासन विभागाचे सह आयुक्त रामदास कोकरे, सा. बा. चे अधिकक्षक अभियंता बाबासाहेब थोरत, जेष्ठ विचारवंत सुभाष भिंगे, दै. भूकंपचे संपादक तथा ज्येष्ठ पत्रकार अशोक चिंचोले, डॉ. ज्योती सूळ, डॉ. सुवर्णा आनंदवाडीकर, सतिश अभंगे, डॉ. गणेश बंदखडके, चंद्रज्योती बंदखडके, संजय सूर्यवंशी यांची उपस्थिती होती.

या प्रसंगी बोलताना सह आयुक्त रामदास कोकरे यांनी प्रशासकीय अधिकारी व विद्यार्थी यांचा स्नेहमिलन उपक्रम स्तुत्य

त्यांच्या मते...
 [] निवडणूक चिन्ह आधार असते, चिन्ह गेलं तरी लोक बदलत नाहीत, हा माझा अनुभव आहे.
 - शरद पवार

[] हा मानसिकता म्हणजे योग्य 'लक्षण' वाटते.
 [] भाजप मित्रपक्ष म्हणून जवळ घेतो. नंतर अफजल खानासारखी मिठी मारतो.
 - आ. बच्चू कडू

[] 'गनिमीकावा' हेच यावर उत्तर.
 [] प्रत्येक जिल्हाधिकारी यांनी आरोग्य व्यवस्थेची जबाबदारी आपली मानून रोजच्या रोज आढावा घ्यावा.
 - मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे

[] अपुरे डॉक्टर, स्टाफ, औषधांचा तुटवडा, यंत्रसामग्री, रुग्णालये नसणे यांचा आढावा काय कामाचा.
 [] मोडिल्या माहिती का दिली नाही म्हणून उपचार थांबविले आणि माझे साडेचार महिन्यांच्या बाळाचा मृत्यू झाला.
 - अनुसया काळे, अर्धापूर

[] उपचार नाकारणाऱ्या डॉक्टरांवर खूनाचा गुन्हा दाखल केला पाहिजे.

असून यामुळे परस्परांतील संवाद तर निर्माण होईलच, शिवाय विद्यार्थ्यांना सुयोग्य मार्गदर्शन मिळाल्याने त्यांना प्रेरणादायी ऊर्जाही मिळेल असा आशावाद व्यक्त करून 'लोकसेवक मंच'ने असे कार्यक्रम अव्याहतपणे घ्यावेत, असे आवाहन केले. यावेळी मंचच्या वतीने आयोजित NT-2 Community वैद्यकीय, इंजिनिअरिंग विद्यार्थी, प्राध्यापक, डॉक्टर यांच्या गेट टूगेदर कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानावरून बोलत होते.

समाजामध्ये आज जातीयता कमालीची वाढली आहे. जातीयता नष्ट झाल्याशिवाय आपला विकास होऊ शकणार नाही. त्यासाठी जास्तीत जास्त आंतरजातीय विवाह झाले पाहिजेत, असे मत व्यक्त करून वैद्यकीय क्षेत्र अत्यंत जबाबदारीचे, जोखमीचे ठरत आहे. केवळ डिग्री मिळाली की, डॉक्टर झालो असे म्हणता येणार नाही. त्यासाठी प्रचंड मेहनत, अभ्यास, चिकाटी, अनुभवाची गरज असल्याचे मत व्यक्त करून अडचणीत असलेल्या समाज बांधवांनी एकमेकांना मदतीचा हात देण्याची गरज डॉ. हनुमंत किनीकर यांनी व्यक्त केली.

याप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून सहाय्यक कामगार आयुक्त मंगेश झोले, नगर प्रशासन विभागाचे सह आयुक्त रामदास कोकरे, सा. बा. चे अधिकक्षक अभियंता बाबासाहेब थोरत, जेष्ठ विचारवंत सुभाष भिंगे, दै. भूकंपचे संपादक तथा ज्येष्ठ पत्रकार अशोक चिंचोले, डॉ. ज्योती सूळ, डॉ. सुवर्णा आनंदवाडीकर, सतिश अभंगे, डॉ. गणेश बंदखडके, चंद्रज्योती बंदखडके, संजय सूर्यवंशी यांची उपस्थिती होती.

या प्रसंगी बोलताना सह आयुक्त रामदास कोकरे यांनी प्रशासकीय अधिकारी व विद्यार्थी यांचा स्नेहमिलन उपक्रम स्तुत्य

त्यांच्या मते...
 [] निवडणूक चिन्ह आधार असते, चिन्ह गेलं तरी लोक बदलत नाहीत, हा माझा अनुभव आहे.
 - शरद पवार

[] हा मानसिकता म्हणजे योग्य 'लक्षण' वाटते.
 [] भाजप मित्रपक्ष म्हणून जवळ घेतो. नंतर अफजल खानासारखी मिठी मारतो.
 - आ. बच्चू कडू

[] 'गनिमीकावा' हेच यावर उत्तर.
 [] प्रत्येक जिल्हाधिकारी यांनी आरोग्य व्यवस्थेची जबाबदारी आपली मानून रोजच्या रोज आढावा घ्यावा.
 - मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे

[] अपुरे डॉक्टर, स्टाफ, औषधांचा तुटवडा, यंत्रसामग्री, रुग्णालये नसणे यांचा आढावा काय कामाचा.
 [] मोडिल्या माहिती का दिली नाही म्हणून उपचार थांबविले आणि माझे साडेचार महिन्यांच्या बाळाचा मृत्यू झाला.
 - अनुसया काळे, अर्धापूर

[] उपचार नाकारणाऱ्या डॉक्टरांवर खूनाचा गुन्हा दाखल केला पाहिजे.

दखल घेत सोडवणूक करण्याची गरज असल्याचे सांगून 'लोकसेवक मंच'ने कार्यात सातत्य ठेवत मजबूत संघटन उभा करून सामाजिक व सांस्कृतिक क्षेत्रात ठसा उमटवा, असे आवाहन केले.

यावेळी अध्यक्षीय समारोप करताना डॉ. हनुमंत किनीकर यांनी वैद्यकीय तसेच अभियांत्रिकी महाविद्यालयात येणारा विद्यार्थी उच्च गुणवत्ता धारक असतो. त्यामुळे या विद्यार्थ्यांनी फक्त संबंधित शैक्षणिक पात्रतेचीच नोंद करी करण्यापेक्षा लोकसेवा आयोगाच्या परीक्षेत यशस्वी होण्यासाठी प्रयत्नरत राहावे व आपल्या गुणवत्तेचा लोकसेवासाठी उपयोग करावा असे आवाहन केले.

यावेळी डॉ. ज्योती सूळ, बाबासाहेब थोरत, डॉ. गणेश बंदखडके, डॉ. चंद्रज्योती बंदखडके, संजय सूर्यवंशी, प्रा. रामदास माने यांनी ही शुभेच्छापर मनोगते व्यक्त केली तसेच विद्यार्थी - विद्यार्थिनींनी शिक्षणात येणाऱ्या समस्यां मांडल्या. प्रांभी महाराणी अहिल्यादेवी होळकर यांच्या प्रतिभेस पुष्पहार अर्पण करण्यात आला. विद्यार्थ्यांनी परिचय करून दिला. या कार्यक्रमाचे

प्रास्ताविक सदाशिव अभंगे यांनी, संचालन वैभव सपूर, तेजस गावडे, ऋषिकेश धारे, स्नेहा येळे यांनी केले तर तेजस गावडे यांनी आभार मानले. यावेळी व्यासपीठावर डॉ. प्रमोद लोकरे, डॉ. रणजित हाकेपाटील, डॉ. संतोष तुपडीकर, डॉ. चंद्रकांत रायभंगे, डॉ. नितीन बडे, डॉ. बालाजी उक्रांडे, डॉ. नारायण नगमोडे, उपअभियंता अजय सूळ, डॉ. भागवत शेळके, भास्कर कोळकर यांची विशेष उपस्थिती होती.

या कार्यक्रमास लातूर येथील वैद्यकीय तसेच इंजिनिअरिंग महाविद्यालयातील २०० हून अधिक विद्यार्थी - विद्यार्थिनी तसेच समाजबांधव मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. हा कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी प्रा. रामदास माने, सदाशिव अभंगे, प्रा. डॉ. हनुमंत वागलगावे, अजय कुडके, चंद्रकांत हजारे, राहुल हजारे, डॉ. किरण पाटील, डॉ. ऋषिकेश वडियार, अमिकेत आशेकर यांच्यासह विलासराव देशमुख वैद्यकीय महाविद्यालयातील विद्यार्थी - विद्यार्थिनींनी प्रयत्न केले.

पुणे-हंगुळ-पुणे इंटरसिटी

लातूर : पुण्यासाठी रोज लातूर येथून नवीन रेल्वेगाडी चालू करावी अशी लातूरकांची बऱ्याच दिवसांपासूनची मागणी असताना रेल्वे विभागाने हंगुळ (लातूर-पुणे) ही नवीन रेल्वेगाडी चालू करण्याची घोषणा केली असून १० ऑक्टोबर २०२३ पासून १५ डब्यांची हि रेल्वे सुटणार आहे. त्यासाठी ८ ऑक्टोबर पासून बुकिंग करता येणार आहे.

दररोज दु. ३.०० वा. हंगुळ रेल्वे स्टेशन येथून सुटणारी रेल्वे पुण्यात रात्री ९ वा. पोहचणार आहे. धाराशिव, बार्शी, कुर्डीवाडी, जेऊर, दौंड, केडगाव, उरळीकांचन, हडपसर, पुणे हे थांबे आहेत. तर पुण्याहून रोज सकाळी ६.१० वा. सुटून दुपारी १२.५० वा. हंगुळ स्टेशन येथे पोहचणार आहे. वातानुकूलित प्रथम श्रेणी, द्वितीय श्रेणी प्रत्येकी एक डबा, तृतीय श्रेणी ४ डबे, शयनयान ५ डबे, तीन सामान्य श्रेणीचे डबे असणार आहेत. ही रेल्वे पुण्याला जा-ये करणाऱ्या प्रवाशांसाठी सोयीची ठरणार आहे.

पुण्यासाठी सकाळची वेळ असावी- नरहरे
 पुणे-हंगुळ-पुणे हि इंटरसिटी रेल्वे चालू केली, त्याबद्दल मराठवाडा विकास परिषदेचे श्री शिवाजी नरहरे यांनी स्वागत केले आहे. पण रेल्वे प्रशासनाने हि गाडी दुपारी तीन वाजता पुण्यासाठी सोडण्याऐवजी सकाळी ६ किंवा ५.३० वा. सोडण्याबाबत प्राधान्याने विचार करावा, अशी मागणी केली आहे. ही नवीन रेल्वे चालू होण्याअगोदर लातूर ते हंगुळ रेल्वे स्टेशन हा मार्ग अत्यंत खराब झाला आहे. तो तात्काळ दुरुस्त करावा अशी मागणी केली आहे.

तोंडात दगड कोंबून दात पाडले; मोबाईल हिसकावला

लातूर : लातूर येथून जवळच असलेल्या चिंचोलीराववाडी शिवारात रात्रीच्या वेळी गावाकडे जात असताना मोटारसायकलीवरून आलेल्या दोघा अनोळखींनी त्याला पकडून त्याच्या तोंडात दगड कोंबून जबर मारहाण करून त्याचे चार दात पाडले व त्याच्या जवळील मोबाईल हिसकावून नेला.

सिद्धेश्वर शिवाजी कापले रा. चिंचोलीराववाडी हा रात्रीच्या वेळी गावाकडे जात असताना १० वाजण्याच्या सुमारास पाठीमागून मोटारसायकलीवरून दोघे अनोळखी आले. त्यांनी कापले यास गाडीवर बसण्याचा आग्रह केला. त्याच्याशी झटापट केली. त्याला बाजूच्या खड्ड्यात नेले. त्याच्या तोंडात दगड कोंबला, दगड कोंबून त्यावर बुक्कीने मार दिला. त्यात कोपले याचे वरचे तीन दात व खालचा एक दात असे एकूण चार दात पडून तो गंभीर जखमी झाला. त्या दोघा अनोळखींनी कापले यांच्याजवळील ८ हजार रुपये किंमतीचा मोबाईल हिसकावून घेतला. या प्रकरणी एमआयडीसी पोलिसांत गुन्हा दाखल करण्यात आला असून पोलीस अधिक तपास करीत आहेत.

नाशिकमध्ये अजित पवार यांच्या ताफ्यावर कांदा, टोमॅटो फेकले

शरद पवार गटाच्या कार्यकर्त्यांची धरपकड

नाशिक: शनिवारी जिल्हा दौऱ्यावर आलेले उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांच्या वाहनांच्या ताफ्यावर दिंडोरी तालुक्यातील वणी येथे कांदे, टोमॅटो फेकण्यात आल्याने पोलीस बंदी घालण्याची धावपळ उडाली. राष्ट्रवादी (शरद पवार) गटाच्या पदाधिकारी आणि कार्यकर्त्यांनी हे आंदोलन केले. संबंधितांना पोलीसांनी तातडीने ताब्यात घेतले.

उपमुख्यमंत्रीपद स्वीकारल्यानंतर अजित पवार हे पक्षीय दृष्टीने प्रथमच नाशिक दौऱ्यावर आले आहेत. पक्ष संघटना मजबूत करण्यासाठी दादांनी

प्रा. डॉ. ठोंबरे यांचा ना. मुंडे यांच्या हस्ते सत्कार

लातूर येथील कृषी महाविद्यालयाचे सहयोगी अधिष्ठाता प्राचार्य डॉ. बाबासाहेब ठोंबरे यांना डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन आदर्श शिक्षक हा राज्यस्तरीय पुरस्कार मिळाला आहे. त्याबद्दल कृषीमंत्री ना. धनंजय मुंडे हे लातूर दौऱ्यावर आले असता ठोंबरे यांचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी माजी आ. पाशा पटेल, अॅड. राजेश्वर चव्हाण, गोविंदराव देशमुख, अॅड. व्यंकट बेद्रे, परवेज पटेल, डॉ. जगदीश जहागीरदार, डॉ. अनिलकुमार कांबळे उपस्थित होते.

यांनी दिली. काही दिवसांपासून टोमॅटोला भाव मिळेनासा झाला आहे. ६० ते ७० रुपये जाळी (२० किलो क्रेट) दराने शेतकऱ्यांना टोमॅटो विकणे लागत आहेत. दुसरीकडे कांदावर ४० टक्के निर्यात शुल्क लागू दर पाडण्यात आले. सरकारच्या शेतकरी विरोधी कार्यशैलीच्या निषेधार्थ हे आंदोलन करण्यात आल्याचे आव्हाड यांनी म्हटले आहे. दरम्यान, या प्रकाराने पोलीस बंदी घालून सत्कार झाली आहे. एक ते दीड महिन्यांपासून स्थानिक पातळीवर कांद्याचा प्रश्न गाजत आहे. उपमुख्यमंत्र्यांच्या दौऱ्यात असे काही घडू शकते, याची कल्पना बंधुगंगा कृषी आली नाही, असा प्रश्न अजित पवार समर्थक विचारात आहेत. अजित पवार यांच्या हस्ते दिंडोरी मतदार संघात अवनखेड येथील भक्त निवासाचे भूमीपूजन होणार आहे. दुपारी कळवण येथील साई लॉन्स येथे शेतकरी आणि कृत्रजता मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले आहे. कळवणचे आमदार नितीन पवार यांच्या पुढाकारातून हा मेळावा होत आहे.

गुजरातमध्ये बनवलेल्या या कफ सिरपमध्ये

सापडले घातक केमिकल, थांबवले उत्पादन

गुजरातमधील एका औषध कंपनीत बनवलेल्या कफ सिरपच्या उत्पादनावर बंदी घालण्यात आली आहे. या कफ सिरपमध्ये शरीराला हानी पोहोचवणारी घातक केमिकल आढळून आल्याचा आरोप आहे. गुजरातच्या अन्न आणि औषध नियंत्रण विभागाने कफ सिरपचे उत्पादन बंद करण्याचे आदेश जारी केले आहेत. विभागातील प्रशासकीय आयुक्त एचजी कोसिया यांनी सांगितले की, गुजरातस्थित फार्मास्युटिकल कंपनी नॉरिस मेडिसिन्स लिमिटेडची

तपासणी करण्यात आली. यामध्ये कंपनीत तयार होणाऱ्या कफ सिरपची चाचणी घेण्यात आली. कफ सिरपमध्ये घातक रसायने असल्याचे चाचण्यांमधून समोर आले आहे.

अशा स्थितीत कंपनीला औषधाचे उत्पादन थांबवून बाजारात असलेले सिरप मागे घेण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत. तपासणी दरम्यान, कंपनीने औषधांच्या निर्मितीबाबत सरकारने ठरवून दिलेल्या नियमांचे योग्य पालन केले नसल्याचे आढळून आले. त्यामुळे हा निर्णय घेण्यात आला आहे.

या घटनेपूर्वीही कफ सिरपबाबत अनेक वाद झाले आहेत. उझबेकिस्तान आणि गाम्बियामध्ये भारतीय बनावटीचे कफ सिरप प्रायघातक असल्याचे सांगण्यात आले. भारतात बनवलेले कफ सिरप प्यायल्याने या देशांतील मुलांचा मृत्यू झाल्याचा आरोप त्यावेळी करण्यात आला होता. डब्ल्यूएचओने कफ सिरपचेही धोकादायक वर्णन केले होते. त्यादरम्यान भारत सरकारने औषध कंपन्यांवर कारवाई केली होती.

यानंतर इराकमध्येही भारतात बनवलेल्या कफ सिरपबाबत इशारा देण्यात आला होता. जागतिक आरोग्य संघटनेने असेही म्हटले होते की, भारतात बनवले जाणारे कफ सिरप मानकानुसार बनवले जात नाही. कफ सिरपमुळे मुलांमध्ये किडनी इन्फेक्शन आणि डायरियासारख्या समस्या उद्भवू शकतात.

एपिडेमियोलॉजिस्ट म्हणतात की आजही अनेक औषध कंपन्या आहेत, ज्या औषधे बनवण्यासाठी चांगल्या उत्पादन पद्धतीचे पालन करत नाहीत. त्यामुळे निर्धारित मानकानुसार औषधे बनवली जात नाहीत. काही प्रकारांमध्ये औषध योग्य आहे, परंतु त्याच्या ओव्हरडोजमुळे दुष्परिणाम होतात.

गेल्या काही महिन्यांमध्ये नोंदवलेल्या कफ सिरपच्या दुष्परिणामांच्या बाबतीत, औषधाचा ओव्हरडोज हे एक प्रमुख कारण असू शकते. ओव्हरडोसमुळे किडनी इन्फेक्शन, पोतदुखी यांसारख्या समस्या उद्भवतात.

अर्ध्याहून जग होईल का दृष्टीदोष पीडित? WHO च्या अभ्यासात धक्कादायक खुलासा

प्रत्येकाला डोळ्यांची योग्य काळजी आणि उपचारांसाठी २४.८ अब्ज अमेरिकन डॉलर्स आवश्यक आहेत. डब्ल्यूएचओच्या अंदाजानुसार नेत्ररुग्णांना मदत केली नाही, तर जगाला मोठ्या आर्थिक नुकसानाला सामोरे जावे लागेल. यापैकी दृष्टीदोष ही एक मोठी जागतिक समस्या म्हणून उदयास येत आहे.

डोळ्यातील कोणताही दोष पूर्णपणे दिसू लागल्याशिवाय सामान्य माणूस डॉक्टरकडे जात नाही. किंवा अशी काही समस्या उद्भवू शकते, ज्यामुळे त्याचे सर्व काम विस्कळीत होते. २०५० पर्यंत अर्धे जग दृष्टीदोषाने ग्रस्त असेल. दूरदृष्टीच्या बाबतीत भारतासह इतर आशियाई देश खूप पुढे आहेत. येथे आणखी काम करणे आवश्यक आहे.

वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशन (थकज) सुचवते की ही समस्या टाळण्यासाठी, स्क्रीन टाइम कमी करणे आणि मैदानी खेळांसारख्या क्रियाकलापांमध्ये मुलांना समाविष्ट करणे महत्त्वाचे आहे. यामुळे डोळ्यांच्या आजारांना सामोरे जाण्यास आणि रुग्णांची संख्या कमी होण्यास मदत होईल. सर्व वयोगटातील लोकांची नियमित नेत्रतपासणी आवश्यक आहे, त्यासाठी दुर्गम गावपातळीपर्यंत पायाभूत सुविधा

निर्माण करणे आवश्यक आहे. सरकारने तेथे डॉक्टर आणि आवश्यक साधनेसामग्री उपलब्ध करून द्यावी. दृष्टीदोष कमी करण्यासाठी लोकशिक्षण मोहिमेची गरजही भासू लागली आहे, जेणेकरून लोक आपल्या मुलांना वाचवू शकतील. स्वतःला जागृत राहा, जेणेकरून तुम्ही वेळेवर हॉस्पिटलमध्ये पोहोचू शकाल.

WHO SPEX २०३० उपक्रमाद्वारे आपल्या स्तरावर मदत करण्याच्या योजनेवर काम करत आहे. यामध्ये सरकारी, निमसरकारी संस्था आणि खासगी क्षेत्राची भूमिकाही अधोरेखित होत आहे. डोळ्यांच्या सर्वात सामान्य आजारांपैकी सर्वात प्रमुख म्हणजे रंग अंधत्व, मोतीबिंदू/काचबिंदू, मॅक्युलर डोजेनेरेशन इ. रंगांधळेपणाशिवाय इतर सर्व आजारांवर उपचार सध्या शक्य आहेत. त्याचप्रमाणे जवळ आणि दूरदृष्टी चष्याने दुरुस्त करता येते. जर एखाद्याला अंधूक दृष्टी, सतत डोकेदुखी किंवा डोळ्यांत ताण येत असेल, तर लगेच सावध होण्याची गरज आहे. सुरुवातीच्या दिवसात त्यांची योग्य काळजी घेतली, तर मोठ्या समस्या टाळता येतात.

वर्ल्ड हेल्थ ऑर्गनायझेशनने २०२१ मध्ये झालेल्या ७४ व्या जागतिक आरोग्य संमेलनात डझएड २०३० उपक्रम सुरू करण्याचा निर्णय घेतला होता. या अंतर्गत सदस्य देशांना प्रथम चष्याद्वारे मदत दिली जाणार आहे. काही पायाभूत सुविधा निर्माण करण्यासाठी मदत करण्याचाही प्रस्ताव आहे. डोळ्यातील दोष शक्य तितक्या लवकर दुरुस्त करण्याचा विचार आहे, जेणेकरून ते खराब होणार नाही. या उपक्रमाद्वारे, जागतिक आरोग्य संघटनेने सेवा, लोकांना मदत करणे, शिक्षण जागरूकता, चष्याची किंमत कमी करणे आणि लोकांना ओळखणे आणि त्यांचे निदान करणे यावर लक्ष केंद्रित करण्याचे उद्दिष्ट ठेवले आहे.

अनेक वैशिष्ट्यपूर्ण क्रेटेशियस-पॅलेओजीनपूर्व प्रजाती केवळ संग्रहालयातच पहायला मिळतात. भयंकर टायरानोसॉरस रेक्स, वेलोसिराप्टर आणि केन्टझाल्कोएटलस वंशाचे पंख असलेले ड्रॉन लघुग्रहासमोर टिकू शकले नाहीत आणि ते इतिहासापुरते मर्यादित आहेत, परंतु जर तुम्ही बाहेर फेरफटका मारला आणि गुलाबांचा वास घेतला, तर तुम्हाला क्रे टासियस-पॅलेओजीनच्या राखेत फुललेल्या प्राचीन वंशांच्या अनेक प्रजाती दिसतील. जरी गुलाबांच्या सध्याच्या प्रजाती टायरानोसॉरस रेक्सच्या युगातील नसल्या तरी त्यांच्या वंशज रोसेसी प्रजाती लघुग्रह आदळण्यापूर्वी लाखो वर्षांपूर्वी उद्भवलेल्या आहेत.

गोष्ट आहे सुमारे साडे सहा करोड वर्षांपूर्वीची! सुमारे १० किलोमीटर व्यासाचा, एखाद्या पर्वतासमान, महाकाय लघुग्रह पृथ्वीच्या वातावरणात झेपावला, पेटला आणि चिक्सलब नावाच्या भागावर आदळला. हा आघात इतका प्रचंड होता की त्याने संपूर्ण डायनासोर युग नष्ट केले! तो वसंत ऋतूचा काळ होता आणि मेसोझोइक युगाचा अक्षरशः शेवट झाला. अशा आघातात जर कोणी जगले तरच त्या आघातानंतरचा विनाश पाहता येणे शक्य आहे. प्रचंड आगीची वादळे, प्रचंड मोठ्या त्सुनामी आणि अनेक महिने ते वर्षानुवर्षे चालणारी आण्विक हिवाळा! नॉन-एव्हियन डायनासोरचे १८ करोड वर्षेच राज्य पावणी लवण्याच्या आधीच नष्ट झाले. त्याचबरोबर त्यांच्यासोबत पृथ्वीवर राहणार्या किमान ७५% प्रजाती संपल्या.

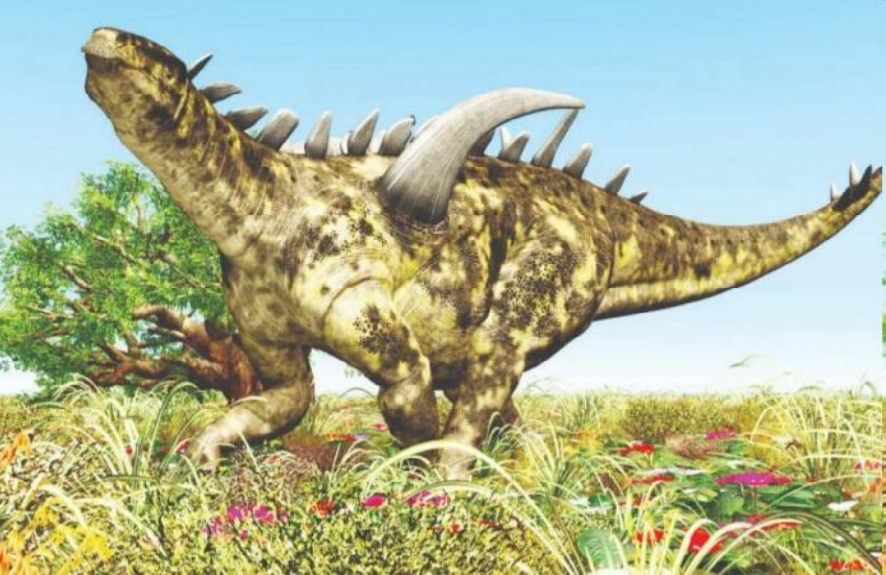
क्रेटेशियस-पॅलेओजीन समूह विलोपन म्हणून ओळखल्या जाणार्या या घटनेनंतर पृथ्वीवर एक नवीन पहाट उदयास आली. परिसंस्था परत जन्माला आली, पण तिच्यात राहणारे जीवन वेगळे होते. अनेक वैशिष्ट्यपूर्ण क्रेटेशियस-पॅलेओजीनपूर्व प्रजाती केवळ संग्रहालयातच पहायला मिळतात. भयंकर टायरानोसॉरस रेक्स, वेलोसिराप्टर आणि केन्टझाल्कोएटलस वंशाचे पंख असलेले ड्रॉन लघुग्रहासमोर टिकू शकले नाहीत आणि ते इतिहासापुरते मर्यादित आहेत, परंतु जर तुम्ही बाहेर फेरफटका मारला आणि गुलाबांचा वास घेतला, तर तुम्हाला क्रे टासियस-पॅलेओजीनच्या राखेत फुललेल्या प्राचीन वंशांच्या अनेक प्रजाती

डायनासोरच्या युगातील जिवंत जीवनदायी वनस्पती

दिसतील. जरी गुलाबांच्या सध्याच्या प्रजाती टायरानोसॉरस रेक्सच्या युगातील नसल्या तरी त्यांच्या वंशज रोसेसी प्रजाती लघुग्रह आदळण्यापूर्वी लाखो वर्षांपूर्वी उद्भवलेल्या आहेत. या संदर्भात गुलाब हा असामान्य एंजियोस्पर्म (फुलांच्या वनस्पती) वंशाचा नाही. जीवाश्म आणि अनुवांशिक विश्र्लेषण सांगते की बहुसंख्य एंजियोस्पर्म प्रजातींची उत्पत्ती लघुग्रहापूर्वी झाली होती. शोभेच्या ऑर्किड, मॅंग्रोलाया आणि पॅशनफ्लॉवर प्रजातीचे पूर्वज, गवत आणि बटाट्याच्या प्रजाती, औषधी डेझी प्रजाती आणि हर्बल मिंट प्रजाती या सर्व प्रजाती डायनासोरसोबत पृथ्वीवर अस्तित्वात होत्या. खरं तर आज अंदाजे २९०,००० प्रजातींमध्ये अँजिओस्पर्मची स्फोटक उत्क्रांती क्रेटासियस-पॅलेओजीनद्वारे सुलभ झाली असावी.

आपल्या स्वतःच्या वंशाच्या सुरुवातीच्या प्रजातींप्रमाणे एंजियोस्पर्मसने सस्तन प्राण्यांप्रमाणेच नवीन सुरुवातीचा लाभ घेतल्याचे दिसते, पण हे घडले कसे केले हे अजूनही स्पष्ट नाही. एंजियोस्पर्मस डायनासोरच्या तुलनेत खूपच नाजूक आहेत आणि शिवाय कठीण परिस्थितीतून बाहेर पडण्यासाठी डायनासोरप्रमाणे उडू शकत नाहीत किंवा धावू शकत नाहीत. ते त्यांच्या अस्तित्वासाठी सूर्यप्रकाशावर अवलंबून असतात आणि हा प्रकाश या आघातामध्ये पृथ्वीपर्यंत पोहचू शकत नव्हता.

वेगवेगळ्या प्रदेशातील जीवाश्म घटना वेगवेगळी स्वरूपे सांगतात. अॅमेझॉनमध्ये जेव्हा लघुग्रह आदळला तेव्हा एंजियोस्पर्मसचा उच्च टर्नओव्हर (प्रजातींचे नुकसान आणि पुनरुत्थान) झाले आणि उत्तर अमेरिकेतील वनस्पती खाणाऱ्या कीटकांमध्ये घट झाली ज्यामुळे अन्न वनस्पतींचे नुकसान झाले, परंतु पॅटागोनियासारख्या प्रदेशांमध्ये असे कोणतेही विशिष्ट स्वरूप दिसत नाही. २०१५ मधील २५७ पिढ्यांच्या अँजिओस्पर्म जीवाश्मांचे विश्र्लेषण करताना (प्रजातींमध्ये सामान्यतः अनेक पिढ्या असतात) असे समजले की

हे समजले. कालांतराने नामशेष होण्याचा दर कसा बदलतो हे दाखवण्यासाठी मॉडेल टाईम बँड तयार करते. उदा. दशलक्ष वर्षे. प्रजातींच्या निर्मितीमध्ये आणि विविधीकरणामध्ये मोठ्या प्रमाणात बदल कसे घडून आले आहेत, तसेच मोठ्या प्रमाणात नामशेष होण्याची घटना कधी घडली असेल हे या मॉडेलमधून समजते. शिवाय डीएनए पुरावे या निष्कर्षांना किती चांगले समर्थन देतात हेदेखील समजते. संशोधनात आढळले की गेल्या १४ ते २४ करोड वर्षांमध्ये नामशेष होण्याचे प्रमाण उल्लेखनीयरीत्या स्थिर असल्याचे दिसते. हा शोध लाखो वर्षांपासून एंजियोस्पर्मस

हे समजले. कालांतराने नामशेष होण्याचा दर कसा बदलतो हे दाखवण्यासाठी मॉडेल टाईम बँड तयार करते. उदा. दशलक्ष वर्षे. प्रजातींच्या निर्मितीमध्ये आणि विविधीकरणामध्ये मोठ्या प्रमाणात बदल कसे घडून आले आहेत, तसेच मोठ्या प्रमाणात नामशेष होण्याची घटना कधी घडली असेल हे या मॉडेलमधून समजते. शिवाय डीएनए पुरावे या निष्कर्षांना किती चांगले समर्थन देतात हेदेखील समजते. संशोधनात आढळले की गेल्या १४ ते २४ करोड वर्षांमध्ये नामशेष होण्याचे प्रमाण उल्लेखनीयरीत्या स्थिर असल्याचे दिसते. हा शोध लाखो वर्षांपासून एंजियोस्पर्मस

किती लवचिक आहे यावर प्रकाश टाकतो. क्रेटासियस-पॅलेओजीनच्या आसपास अनेक अँजिओस्पर्म प्रजाती नाहीशा झाल्या. काही ठिकाणी इतरापेक्षा जास्त फटका बसला हे दर्शविणारे जीवाश्म पुरावे सापडलेले आहेतच. त्यांच्याकडे दुर्लक्ष करून चालणार नाही. संशोधनाने पुष्टी दिल्याप्रमाणे वंश (प्रजाती आणि क्रम) ज्या प्रजातींशी संबंधित आहेत ते अबाधितपणे चालतात. आपल्याला माहित आहे की याचमुळे पृथ्वीवर जीवन निर्माण होते, परंतु नॉन-एव्हियन डायनासोरच्या बाबतीत वेगळे घडले, ते संपूर्णपणे गायब झाले. त्यांचे इतर सगळेच वंश पूर्णपणे

शुभमन गिल डेंग्यूच्या विळख्यात, पहिला सामना खेळणे कठीण

भारतीय क्रिकेट संघ रिविवाही वनडे विश्र्वचषकातील पहिला सामना खेळणार आहे. चेन्नईच्या चेपॉक स्टेडियमवर खेळल्या जाणाऱ्या या सामन्यात ऑस्ट्रेलियन संघ भारताशी भिडणार आहे. मात्र या सामन्यापूर्वी भारताला मोठा धक्का बसला आहे. या सामन्यात शुभमन गिल खेळणार नाही, हे निश्चित झाले आहे. इंडियन एक्स्प्रेसच्या वृत्तानुसार, शुभमन गिलची डेंग्यू चाचणी पॉझिटिव्ह आली असून सामन्याच्या दिवसापर्यंत त्याला बरे होणे कठीण आहे.

गिलने गुरुवारी प्रशिक्षण सत्रातही सहभाग घेतला नाही. सध्या त्याच्यावर उपचार सुरू आहेत. वृत्तपत्राने आपल्या वृत्तात या प्रकारणाची माहिती असलेल्या

सूत्रांच्या हवालाने म्हटले आहे की संघ व्यवस्थापन गिलची काळजी घेत आहे आणि पहिल्या सामन्यात त्याच्या खेळण्याबाबतचा निर्णय शुक्र वारी हांणाच्या दुसऱ्या चाचणीनंतर घेतला जाईल.

या सामन्यात गिल खेळला नाही, तर भारतासमोर रोहित शर्माचा सलामीचा जोडीदार निवडण्याचे आव्हान असेल. त्याचा प्रबळ दावेदार पुन्हा इशान किशन आहे. संघ सलामीला केएल राहुललाही आजमावू शकतो. तो सलामीवीर आहे, पण एकदिवसीय सामन्यांमध्ये तो संधाच्या गरजेनुसार मधल्या फळीत खेळतो. काहीही झाले, तरी गिलची अनुपस्थिती भारतासाठी तणावाची ठरेल, कारण तो सध्या उत्कृष्ट फॉर्ममध्ये आहे. गिलने

जाहीर करताना कायमच स्वामीनाथन यांच्या शिफारशीचा विचार करावा लागला. मात्र आजवर एकाही सरकारला उत्पादन खर्च अधिक ५० टक्के नफा असा हमीभाव देता आला नाही. महागाई वाढेल असे कारण देऊन सरकारने नेहमीच स्वामीनाथन यांच्या शिफारशी कडे दुर्लक्ष केले आहे. मात्र सरकारवर कायमच या आयोगाच्या शिफारशीचा दबाव राहिला आहे. स्वामीनाथन यांनी तांदूळ आणि गव्हाची संकरित, जास्त उत्पादन देणारी वाणे विकसित केली. संकरित वाणापासून जास्तीत-जास्त उत्पादन घेण्यासाठी रासायनिक खतांचा बेसुमार वापर होऊ लागला. त्यातून पंजाब सारख्या राज्यात जमिनीचा कस कमी होत असल्याने आणि भूगर्भातील पाण्यात रसायनांचे अंश धोकादायक पातळीवर पोहोचल्याचेही दिसून आले. कोट्यावधी भारतीयांची भूक भागविण्यास प्राधान्य असल्याने बेसुमार रासायनिक खतांच्या वापराकडे पहिल्या टप्प्यात दुर्लक्ष झाले. पण दुष्परिणाम दिसून येतात. डॉ. स्वामीनाथन यांनी शाश्वत शेतीसाठी संशोधन, प्रचार, प्रसिद्धी सुरू केली. त्यांनी 'सदाहरित क्रांती' ची कल्पना मांडली, पोषणमूल्य युक्त आणि पर्यावरणीय दृष्ट्या शाश्वत शेती उत्पादनावर त्यांनी भर दिला. शेतीमध्ये पर्यावरणास अनुकूल कृषी पद्धतीचा अवलंब करावा. मातीचे आरोग्य टिकून राहावे. संवर्धन आणि संसाधनांचा जबाबदारीने वापर करावा. यासाठी डॉ. स्वामीनाथन कार्यरत राहिले. त्यासाठी त्यांना १९८८ मध्ये

सदाहरित: डॉ.स्वामीनाथन

भारतीयांची संख्या जवळपास २० लाखांहून अधिक होती. त्यावेळी ब्रिटिश सरकारच्या उदासीन धोरणांचे ते बळी होते. त्या दुष्काळाने स्वामीनाथन यांच्या विचारांवर फार मोठा परिणाम केला. घरात वडिलांचा वैद्यकीय व्यवसाय असल्यामुळे स्वामीनाथन यांनी डॉक्टर व्हावे असे त्यांच्या वडिलांना वाटायचे मात्र त्यांनी कृषी क्षेत्रात संशोधन करण्याचे ठरविले. भारताला अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वावलंबी बनविण्यासाठी मोलाची भूमिका बजाविणारे तसेच भारतीय हरितक्रांतीचे जनक म्हणून ओळखले जाणारे वैज्ञानिक एम. एस. स्वामीनाथन यांचे २८ सप्टेंबर २०२३ रोजी वयाच्या ९८ व्या वर्षी निधन झाले. त्यांचा जन्म सात ऑगस्ट १९२५ रोजी तामिळनाडू मधील तंजावूर जिल्ह्यातील कुंम्भकोणम येथे झाला. त्यांचे पूर्ण नाव मनकोम्बू संबासिवन स्वामीनाथन असे होते.

हरितक्रांतीचा तो काळ मानला जातो. ज्या काळात भारताला अन्नधान्यासाठी इतर देशाच्या आयातीवर विसंबून राहावे लागत होते. त्या काळात डॉ. स्वामीनाथन यांनी केलेल्या संशोधनामुळे भारतातील गहू आणि तांदूळ या पिकांच्या उत्पादनात खूप वाढ झाली आणि देश अन्नधान्याच्या बाबतीत स्वयंपूर्ण होण्याकडे वाटचाल करू लागला. भारतातील गव्हाचे पीक पाच फुटांपर्यंत उंच होते त्यामुळे त्याच्या लोंब्या वजनाच्या भाराने जमिनीकडे वाकत त्याचा परिणाम उत्पादनावर होत असे. या पिकाची उंची कमी करून त्याला अधिक प्रमाणातील रासायनिक खताची जोड देऊन उत्पादन वाढविणे शक्य आहे काय? याचा शोध डॉ. स्वामीनाथन घेत होते. धान्याची पोषण क्षमता कमी न होता एकरी उत्पादन वाढविणे ही गरज होती त्यासाठी नवे वाण विकसित करणे आवश्यक होते. डॉ. स्वामीनाथन यांनी जगातील अशा प्रयोगांचा अभ्यास करून भारतीय हवामानात तग धरेल असे वाण विकसित केले. पंजाब हरियाणा आणि उत्तर प्रदेशच्या काही भागातील शेतकऱ्यांना हे वाण देऊन त्यांचे लक्षणीय परिणाम जेव्हा दिसून आले. तेव्हा या संशोधनाचा खरा शोध लागला. त्यावेळेचे केंद्रीय कृषिमंत्री सी. सुब्रमण्यम आणि जगजीवन राम यांच्यासारख्या देशाच्या धोरणकर्त्यांना या संशोधनाचे महत्त्व पटवून देत असतानाच शेतकऱ्यांच्या मनात त्याबद्दलचा विश्वास निर्माण

भारताला स्वातंत्र्य मिळाले तेव्हा भारतातील गव्हाचे उत्पादन ६० लाख टन होते. त्यात वाढ होऊन ते एक कोटी टनापर्यंत जाण्यासाठी पंधरा वर्षांचा कालावधी जावा लागला. मात्र सन १९५८ मध्ये जेव्हा भारतात पहिल्यांदा १२० लाख टन गव्हाच्या उत्पादनामध्ये ५० लाख टन वाढ होऊन एकूण १७० लाख टन गव्हाचे उत्पादन झाले. तेव्हा अमेरिकेतील शास्त्रज्ञ डॉ. विलियम गाड यांनी ही भारतातील हरितक्रांतीची सुरुवात आहे असे सांगितले.

भारतातील १९६४ ते ६६ हा

धीश्रव त्रेत्र झीलश मिळाले. या पुरस्काराच्या रक्तमेतून 'स्वामीनाथन रिसर्च फाउंडेशन' ही संस्था स्थापन केली. कृषी क्षेत्रातील संशोधनांमुळे त्यांना विविध पुरस्कार देविल्ले प्राप्त झाले आहेत त्यांमध्ये: १९६१ शांतीस्वरूप भटनागर पुरस्कार, १९७१ रॅमन मॅगसेसे पुरस्कार, १९७२ पद्मभूषण, १९८६ अल्बर्ट आईन्स्टाईन जागतिक विज्ञान पुरस्कार, १९८८ वर्ल्ड फुड प्राईज, १९८९ पद्मविभूषण, १९९७ पद्मश्री शेती क्षेत्रातील त्यांच्या योगदानामुळे त्यांना जगभरत सन्मान मिळालेला आहे. या महान कृषी शास्त्रज्ञाने १९५२ मध्ये अमेरिकेतील कॅंब्रिज विद्यापीठातून "Species Differentiation and the Nature of Polyploidy in certain species of the genus solanum-Section Tuberarium' या विषयात पीएचडी पदवी संपादन केल्यानंतर ते भारतात परतले आणि त्यांनी तांदळावर संशोधनाला सुरुवात केली तेव्हाच्या भारताची प्रतिमा कटोरा घेऊन दारोदारी फिरून धान्य गोळा करणे बदलणार देश अशी होती. ती कधीच बदलली आहे. पण त्या पुढले शेतकऱ्यांच्या उत्पादनवाढीसह शाश्वत शेतीची दिशा दाखविणारे स्वामीनाथन हे बदलत्या परिस्थितीला नेमका प्रतिसाद देणारे होते. या देशाची माती आणि माणसे यांच्याशी नातं जोडणारा कृषी शास्त्रज्ञाने अखेर जगाचा निरपे घेतला. या महान शास्त्रज्ञाला विनम्र अभिवादन!

- प्रा.नानासाहेब पटनुरे
लेखक अर्थशास्त्रचे अभ्यासक मा. १६५७ १९९१ १६८

आरोग्य

केस गळण्याच्या समस्येने त्रस्त वापरा कडुनिंबाचा कंगवा केसांना देतो चमक

आजकाल बऱ्याच जणांना काही ना काही आरोग्यविषयक समस्या असतात. त्यातल्या त्यात केस गळणे ही एक समस्या अनेक जणांना आहे. वय कमी असो वा जास्त ही समस्या बऱ्याच जणांमध्ये आढळते. गळणे थांबवण्यासाठी वेगवेगळ्या प्रकारचे उपाय अवलंबले जातात. त्यामध्ये अनेक केमिकल युक्त प्रोडक्ट चा वापर केला जातो. परंतु ही समस्या काही कमी होताना दिसत नाही. परंतु यावर चांगला उपाय म्हणजे जर तुम्ही

मोठ्या दातांचा कडुनिंबाचा कंगवा वापरला तर केसांची गळती ९० टक्के कमी होऊ

शकते. या कंगव्याबद्दल या लेखात माहिती घेऊ.
कडुनिंबाच्या कंगव्याचे फायदे
कडुनिंबाचा कंगवा जर केसांसाठी वापरलातर अनेक प्रकारचे फायदे मिळतात. लाकडी कंगवा वापरल्यामुळे केसांमध्ये

बनवलेल्या कंगवा बॅक्टेरिया विरोधी आणि सेप्टिक विरोधी आहे त्यामुळे तुमच्या केसांमध्ये असलेला कोंडा आणि टाळूच्या संसर्गापासून आराम मिळतो.

रक्ताभिसरण क्रियेत सुधारणा

आहात ?

हा कंगवा वापरल्याने रक्ताभिसरण प्रक्रिया सुधारण्यास मदत होते. तसेच टाळू निरोगी बनते. ज्यामुळे केसांची मुळे मजबूत होतात आणि केस गळणे कमी होते. केसांना पोषण देते कडुनिंबाच्या लाकडाचा कंगवा वापरल्याने केस कमी तुटतात. यासोबतच केसांना पोषण मिळते. कडुनिंबाचा कंगवा वापरल्याने टाळूवर असलेले नैसर्गिक तेल केसांमध्ये समान रीतीने व्यवस्थित पसरते. यामुळे केस निरोगी आणि चमकदार होतात.

मानवात रेबीज संक्रमणातून होणाऱ्या मृत्यूंपैकी ९९ टक्के मृत्यू हे पाळीव श्रवनांच्या चावण्याने होतात. रेबीज बाधित प्राण्यांच्या लाळेतून हे विषाणू संक्रमित होत असतात. आजाराचा प्रादुर्भाव बाधित प्राण्यांच्या दंशाने खोलवर चावण्याने किंवा रबडल्याने होतो अमेरिका, युरोप, ऑस्ट्रेलियामध्ये श्रवनांच्या नियमित लसिकरणातून रोग प्रसार थांबला असला तरी विशिष्ट प्रकारच्या वटवायुळाद्वारे रोग प्रसार होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. बाधित प्राण्यांच्या लाळेचा जखम अथवा रक्तसंपर्क झाल्यास रोग प्रसार होतो बाधित मनुष्यापासून इतर मनुष्यांना रोग संक्रमण होत असल्याचे दिसून आले नाही या विषाणूचे संक्रमण दूध किंवा शिजवलेल्या मांसातून होत असल्याचे ऐकितवात नाही

मानवमधील लक्षणे
श्वानदंश अथवा रेबीज संक्रमण झाल्यानंतर रेबीजची लक्षणे दिसण्यासाठी साधारणतः १ आठवडा ते १ वर्ष कालावधी लागू शकतो. हा कालावधी

रेबीज बद्दल जागरूक रहा

प्रामुख्याने श्रवानदंश झालेल्या भागावर अवलंबून असतो. श्वानदंशाचा भाग मेंदूपासून जेवढा दूर असेल तेवढा लक्षणे दिसण्यासाठीचा कालावधी जास्त असतो. रेबीजच्या एकूण रुग्णांपैकी ५ टक्के नागरिकांना हा आजार रेबीज विषाणूने प्रस्त कुत्र्याने चावा घेतल्यामुळे होतो. ढोबळमानाने ८० टक्के रुग्णांमध्ये क्लासिकल तर इतरांमध्ये पॅरिलिटिक रेबीज दिसून येतो ताप येणे, जखमेवर चिमटा येणे, टोचल्यासारखे वाटणे, जळजळ होणे यासारखी लक्षणे सुरुवातीच्या काळात दिसू शकतात. क्लासिकल रेबीजमध्ये चिंताग्रस्त होणे, गोंधळणे, वागणुकीत अचानक विचित्र भेदभाव करणे तीव्र स्वरूपाची डोकेदुखी, अशक्तपणा, जेवणाची इच्छा नसणे, ओकारी होणे, नाका डोळ्यातून पाणी वाहणे, झटके येणे, असंबद्ध विचित्र वागणूक, निद्रानाश, भास होणे, पाण्याची भीती वाटणे,

पायाच्या खालील भागात लकवा होणे आवाजात कंप जाणवणे, गिळण्यास त्रास होणे अशी लक्षणे आढळू शकतात. आजाराच्या शेवटच्या क्षणांत तीव्र झटके, दौरे, तोंडातून फेस येतो. प्रादुर्भाव जसजसा मज्जारजू, मेंदूपर्यंत पोहोचतो तसतसा त्या भागाचा दाह वाढत जातो. हा दाह जीवघेणा ठरू शकतो. पॅरिलिटिक रेबीजमध्ये ताप, डोकेदुखी, पायांमध्ये कमजोरी, जखम खाजवणे, जखमेची आग होणे, पक्षाघात, हृदयविकार, मृत्यू यासारखी लक्षणे आढळून येतात.

प्राण्यांमधील लक्षणे
उग्र प्रकारात बाधित प्राण्यांमध्ये असंबद्ध मात्र अति सक्रियता, असामान्य विचित्र वर्तन, प्रकाश, हवा, पाण्याची भीती वाटणे इत्यादी लक्षणे दिसतात लक्षणे आढळल्यानंतर काही दिवसांचा श्वसन व हृदयक्रिया बंद पडून मृत्यू

ओढवतो. शांत प्रकारात रेबीजचा प्रादुर्भाव, लक्षणे दाखविण्याचा वेग उग्र प्रकारापेक्षा मंद असतो. स्नायू हळूहळू लकवाग्रस्त होतात. स्नायूंचा लकवा श्रवान दंशाच्या भागापासून सुरु होऊन हळूहळू मज्जारजू आणि मेंदूकडे पसरतो. लकवाग्रस्त रुग्ण कोमा मध्ये जातो आणि त्याचा मृत्यू होतो.

उपाययोजना
श्वानांच्या नियमित लसीकरणाने प्रतिबंध करता येऊ शकतो मानवात संक्रमित होणाऱ्या रेबीजचा श्वानांमध्येच प्रतिबंध करणे हा सोपा मार्ग आहे. निरोगी आणि रेबीज बाधित श्वानांच्या वागणुकीमधील फरक लक्षात घेतल्यास श्वानदंश तसेच त्यावरील उपचाराचा खर्च कमी करता येऊ शकतो तसेच श्वानदंश झाल्यानंतर करावयाच्या उपचारांबद्दल माहिती घेऊन ते योग्यरित्या पार पडल्यास रेबीजवर मात करता येऊ शकते.

संधिवात म्हणजे काय ते जाणून घ्या, याची सुरुवात बोटांच्या दुखण्यापासून होते

दरवर्षी १२ ऑक्टोबर रोजी जागतिक संधिवात दिन साजरा केला जातो. एकदा हा आजार झाला की त्यावर वेळीच उपचार करणे आवश्यक असते. वयाच्या ३० ते ३५ वर्षांनंतर हा रोग उद्भवण्याची शक्यता असते.

रोग जसजसा वाढत जातो तसतसा तो अधिक वेदनादायक होतो. अगदी सामान्य काम करणे खूप कठीण आहे. जगभरातील महिलांमध्ये हा आजार झपाट्याने वाढत आहे. चला संधिवात दिन ५ लक्षणे, उपचार आणि इतर माहिती जाणून घेऊया-

हा दिन साजरा करण्याची सुरुवात का आणि केव्हा झाली. संधिवात दिन साजरा करण्यामागचा हेतू लोकांना या आजाराची जाणीव करून देणे आहे. सांघे किंवा हाडे दुखत

असल्यास डॉक्टरांना भेटा. हा रोग टाळण्यासाठी जागतिक स्तरावर उपक्रम केले जातात. हा आजार रोखण्यासाठी लोकांना अधिकाधिक जागरूक करण्याची गरज आहे. जागतिक संधिवात दिन १२ ऑक्टोबर १९९६ रोजी सुरु झाला. हा दिवस साजरा करण्याचा उपक्रम संधिवात आणि आर्थराइटिस इंटरनॅशनलने आयोजित केला होता. तेव्हापासून हा दिवस दरवर्षी साजरा केला जातो.

संधिवात रोगाची लक्षणे-
भूक न लागणे
शरीरात ठेकूळ तयार होणे
सतत हलका ताप
तोंड आणि डोळ्यात सूज
जर तुम्हाला संधिवात असेल तर या ५ खबरदारी घ्या
गुडच्यामध्ये दुखत असेल तर

पाळवी घालू नये.
नियमितपणे चाला, व्यायाम करा, डॉक्टरांच्या सल्ल्याने मालिश करा. पायच्या चढताना, चालताना काठी वापरा.

पाऊस आणि थंडीत कोमट पाण्याने आंघोळ करा. थंड हवा, थंड ओलावा असलेल्या ठिकाणी जाऊ नका. संधिवात ६ प्रकार आहेत, त्याचा परिणाम बोटांनी होतो -
रूमेटॉयड सोराइटिक ओस्टियो सोराइटिस
पोलिमायलॅंगिया रूमेटिका
एनकायलाजिंग स्प्रॉडिलाइटिस
रिएक्टिव गाउट

संधिवात शरीराच्या कोणत्याही भागातून होऊ शकते. याचे मुख्य कारण म्हणजे सांध्यांमध्ये यूरिक अॅसिड जमा होणे. आणि हळूहळू ते संधिवाताचे रूप घेऊ लागते. यूरिक अॅसिड मुख्य कारण चुकीचे आहार आणि जीवनशैली आहे. ज्याला कधीही हलके घेऊ नये.

काय खाऊ नये
सांधेदुखीमुळे सांधे आणि हाडांमध्ये असह्य वेदना होतात. त्यामुळे जेवणाची विशेष काळजी

घ्यावी लागते. गाउट होणे - थंड गोष्टी टाळल्या पाहिजेत. दही, आंबट आणि थंड ताक अजिबात घेऊ नका. आइस्क्रीम, कुल्फी देखील खाऊ नये. जास्त प्रथिनेयुक्त गोष्टींचा वापर करू नका.

पॅक केलेले अन्न, डीप फ्राय आइटम अजिबात खाऊ नका. अक्रोड खाण्यासाठी चांगले आहेत परंतु संधिवात झाल्यास ते खाऊ नये. वेदना कमी करण्यासाठी काय खावे हळदीचे सेवन करता येते. रोज सकाळी १/४ चमचे दुधासोबत घ्या.

ब्रोकोली आणि कोबी खाण्याची खात्री करा. सांधेदुखीमध्ये आराम मिळतो. ब्रोकोली आणि कोबीचे नियमित सेवन केले पाहिजे. लसणीचे सेवन करणे आवश्यक आहे. यामुळे शरीरात उष्णता राहते. जे सांधेदुखी मध्ये आराम देते.

व्हिटॅमिन सी चे प्रमाण वाढवा. होय, यामुळे सांधेदुखीमध्ये थोडा आराम मिळतो. यामध्ये तुम्ही किवी, संत्रा आणि स्ट्रॅबेरीचे सेवन करू शकता.

बाळाला पारंपरिक पद्धतीने मालिश करणं फायद्याचं की धोकादायक ?

ऑक्टोबरच्या एका सायंकाळी रेणू सकसेना बेंगळूरुमध्ये त्यांच्या नवजात मुलीला रुग्णालयातून घरी घेऊन आल्या. आपलं बाळ किती नाजूक आहे, तिच्या शरिरातील नसा दिसतील एवढं तिचं शरिर पारदर्शक आहे हे त्यांच्या लक्षात आलं.

त्यांची मुलगी ३६ व्या आठवड्यात म्हणजे लवकर जन्माला (प्रिमॅच्युअर) आली होती. जन्माच्या वेळी तिचं वजन केवळ २.४ किलो एवढं होतं. त्यावेळी सकसेना यांच्या कुटुंबीयांनी नवजात मुलांच्या वाढीसाठी जुन्या काळापासून चालत आलेला एक उपाय लगेचच सुरू करण्यास सांगितले.

तो उपाय म्हणजे बाळाची रोजची मालिश. मात्र, डॉक्टरांनी अधिक सावध राहण्याचा सल्ला दिला. बाळाचं थोडं वजन वाढल्यानंतर मालिश सुरू करण्याचा सल्ला डॉक्टरांनी दिला. रेणू सकसेना यांनी डॉक्टरचा ऐकलं आणि मालिश सुरू करण्यासाठी दोन आठवडे थांबण्याचं ठरवलं. पण या काळात त्यांच्या मुलीचं वजन अवघं १०० ग्रॅम वाढलं. तसंच बाळ व्यवस्थित झोपतही नव्हतं. त्यानंतर सकसेना यांनी एका नर्सची नेमणूक केली आणि पारंपरिक पद्धतीनं मालिश करणंकारे करायची हे त्यांच्याकडून शिकून घेतलं. त्यामुळं अनेक फायदे झाले. बाळ शांत झोपू लागलं आणि बाळाचं वजनही वाढलं.

दक्षिण आशियात प्रचलित बाळाच्या मालिशला विशेष प्रकारची ओळख किंवा यश मिळालेलं नाही. मात्र सकसेना यांच्या बाळाच्या प्रकृतीतील सुधारणा आणि त्यांच्या अनुभवानुसार, अगदी वेळेपूर्वी जन्मलेल्या बाळांसाठीही हे फायदेशीर असल्याचं स्पष्ट झालं. या मालिशसंदर्भात झालेल्या अभ्यासांवरूनही काही तथ्य समोर आली आहेत.

त्यानुसार अशा मालिशमुळं बाळाचं वजन वाढतं, कोणत्याही प्रकारच्या जीवाणूंचा संसर्ग होण्यापासून त्यांचा बचाव होतो

त्याच हा आपल्या शरिरातील सर्वात मोठा अवयव आहे. पण एकूण आरोग्याची काळजी घेताना आपण त्वचेला कमी महत्त्व देतो, असं मत स्टॅंडफोर्ड युनिव्हर्सिटी स्कूल ऑफ मेडिसीन येथील प्राध्यापक गॅरी डारमस्टाफ यांनी मांडलं.

गॅरी यांनी भारत आणि बांगलादेशमधील प्रवासादरम्यान अनेक कुटुंबांमध्ये आई किंवा आज्ञा बाळाची मालिश करायला ब्राच वेळ देत असल्याचं पाहिलं. ही पद्धत अनेक शतकांपासून चालत आलेली असल्याचं समजल्यानं मला कुतूहल वाटलं आणि मी त्यावर अभ्यास सुरू केला, असं ते सांगतात.

प्राचीन काळापासून चालत आलेल्या या पद्धतीमुळं बाळांचे प्राणदेखील वाचू शकतात, असं मत डारमस्टाफ आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी २००८ मध्ये एका अभ्यासाद्वारे मांडलं. त्यासाठी त्यांनी बांगलादेशातील एका रुग्णालयात वेळेपूर्वी जन्मलेल्या ४९७ बाळांच्या प्रकृतीचा अभ्यास केला.

आम्हाला संसर्ग होण्याचं प्रमाण ४०% आणि मृत्यूचं प्रमाण २५-५०% एवढं घटलेलं आढळून आलं आणि हे अत्यंत उत्तम निकाल होते, असं ते म्हणाले. नियमितपणे मालिश केल्याने बाळाचे मायक्रोबायोम तयार होण्यास मदत होते. मायक्रोबायोम म्हणजे त्वचा आणि आतड्यांत असणारा जीवाणूंचा (बॅक्टेरिया) एक थर. रोगप्रतिकार शक्ती वाढवण्यात या मायक्रोबायोमचा मोलाचा वाटा असतो. रोगाचे संसर्ग होण्यात तो प्रभावी अडथळा ठरत असतो, असं स्वतंत्र अभ्यासावरून डारमस्टाफ यांच्या टीमच्या असं लक्षात आलं. तेलाचे मालिश करण्यात आलेल्या कुपोषित मुलांमध्ये

निर्माण झालेले मायक्रोबायोम अधिक वैविध्यपूर्ण होते. तेलामुळं त्वचेच्या गुंथानुसार प्रवेश रोखण्याच्या गुणधर्मात वाढ होते. त्यामुळं संसर्ग पसरवणारे जीवाणू सहजपणे त्वचेतून रक्तात प्रवेश करू शकत नाहीत. त्यामुळं जीवघेण्या आजारांच्या संसर्गापासून बचाव होतो, असं डारमस्टाफ यांनी सांगितलं.

अभ्यासातून समोर आलेली ही तथ्यं नवजात आणि विशेषतः वेळेपूर्वी जन्मलेल्या बाळांच्या वृष्टीने महत्त्वाचे होती. वेळेपूर्वी जन्मलेल्या बाळांमध्ये त्वचेवरचा अडथळा निर्माण करणारा थर पूर्ण क्षमतेनं काम करत नसतो. त्यामुळं त्वचेद्वारे शरिरातील पाणी बाहेर पडते आणि त्यामुळं उष्णताही बाहेर पाठवू असते. त्यामुळं बाळ हायपोथर्मिक होण्याची शक्यता असते. शरिराचं तापमान खूप कमी होणं, हे जीवघेणं ठरू शकतं. नवाजात बाळाची प्रचंड ऊर्जा खर्च होत असते (शरिरातील उष्णता बाहेर जात असताना) प्रत्यक्षात याचं ऊर्जाद्वारे च्या बाळाच्या शरिरातील इतर गोष्टींचा विकास होणं अपेक्षित असतं, असं ते म्हणतात.

डारमस्टाफ यांच्या अद्याप प्रकाशित न झालेल्या एका संशोधनात त्यांनी त्यांच्या टीमसह उत्तर प्रदेशातील २६ हजार बाळांच्या आरोग्याचा अभ्यास केला. पण यात केवळ नवजात बाळांचाच समावेश नव्हता. यापैकी अर्ध्या बाळांची सूर्यफुलाच्या तेलानं तर अर्ध्या बाळांची मोहरीच्या तेलानं मालिश करण्यात आली. अभ्यासकांना सर्व बाळांची चांगली वाढ दिसून आली. जन्माच्या वेळी योग्य वजन असलेल्या बाळांच्या मृत्यूदराने फारसा काही फरक पडला नाही. मात्र, जन्माच्यावेळी

कमी वजन असलेल्या (१.५ किलोपेक्षा कमी), नवजात बाळांच्या मृत्यूचा धोका ५२ टक्क्यांनी कमी झाल्याचं समोर आलं.

इतर संशोधकांनाही असेच फायदे आढळून आले. एका अभ्यासानुसार अशा प्रकारच्या मालिशमुळं वॅगस नर्व्ह (vagus nerve) सक्रिय होतं. हा लांब असा मज्जातंतू मेंदूपासून पोटापर्यंत जोडलेला असतो. पचन आणि पोषक तत्वांचं शोषण याच्याशी त्याचा संबंध असतो. यामुळं बाळांचं वजन वाढण्यास मदत होते. रोड नियमितपणे पोटावर हळूवार मालिश केल्यास बाळाचा मानसिक तणाव आणि वेदना कमी होतात. अनेक महिने रुग्णालयात एकट राहावं लागणाऱ्या बाळांसाठी ते अत्यंत गरजेचं असतं.

आम्ही पालकांना त्यांच्या बाळाची अगदी जन्मापासून मालिश सुरू करण्याचा सल्ला देतो, असं युनिव्हर्सिटी ऑफ मियामी स्कूल ऑफ मेडिसीन येथील बालरोग, मानसशास्त्र आणि मानसोपचार या विषयांच्या प्राध्यापिका टिफनी फिल्ड यांनी सांगितलं. त्या नवजात बालकांच्या मालिशमधीलही तज्ञ आहेत. त्यांनी विविध देशांमधल्या वेळेपूर्वी जन्मलेल्या बाळांच्या मालिशचा आणि त्याच्या फायद्यांचा अभ्यास केला आहे. त्या मालिश करण्याचा सल्लाही देतात. मात्र त्यासाठी योग्य पद्धतीनं मालिश करणं गरजेचं असल्याचंही त्या सांगतात.

बाळाच्या त्वचेवर मध्यम दाब देत मालिश करावी. फार हळू मालिशचा प्रयत्न के ल्यास बाळाला गुदगुल्या होऊ शकतात. अनेक बाळांना ते आवडत नाही, आणि त्याचा फायदाही होत नाही, असं त्या म्हणाल्या.

डारमस्टाफ यांनीदेखील याबाबत सल्ला दिला आहे. आपण विशेषतः नवजात बाळाची मालिश जास्त शक्तीचा वापर करून करता कामा नये. त्यामुळं त्वचेवरील अडथळा निर्माण करणाऱ्या थराचं नुकसान होऊन ते हानिकारक ठरू शकतं, असं ते म्हणाले.

तेलाची निवड करताना काळजी घ्यायला हवी. पिढीजात जे चालत आलं आहे, ते योग्यच असेल असंही नाही. २०१३ मध्ये दक्षिण भारतात १९४ बालकांचा अभ्यास करण्यात आला. या सर्वांची मालिश त्यांच्या आई करत होत्या. त्यापैकी अध्यापिका अधिक महिला बाळांच्या कानात आणि डोळ्यातही तेल सोडत होत्या. मात्र, त्यामुळं संसर्ग होण्याचा इशारा अभ्यासक देतात. असे प्रकार टाळून योग्य तंत्राचा वापर व्हावा यासाठी मोठ्या प्रमाणावर जनजागृती गरजेची असल्याचं, मंगलोरच्या जवळ असलेल्या कस्तुरबा मेडिकल कॉलेज येथील सहयोगी प्राध्यापक नितिन जोसेफ यांनी सांगितलं. या अभ्यासातील संशोधकांमध्ये त्यांचाही समावेश होता.

डारमस्टाफ आणि त्यांचे सहकारी पीटर एम एलियास यांनी केलेल्या संशोधनानुसार सूर्यफुलाच्या बीया, खोबरे आणि तीळ यापासून सर्वाधिक लाभ मिळतात. या तेलामध्ये लिनोलिक अॅसिडचं भरपूर प्रमाण असतं, आपल्या शरिरात हे अॅसिड तयार होऊ शकत नाही. शरिरावर असे रिसेप्टर्स असतात जे विशेषतः फॅटी अॅसिडला पकडून ठेवतात. त्यामुळं चयापचय होतं. तेलांमधील फॅटी अॅसिडमुळं त्वचेची प्रतिकार क्षमता वाढते, हेही अभ्यासातून समोर आलं आहे.

मात्र, उत्तर प्रदेशमध्ये मोठ्या प्रमाणावर वापरल्या जाणाऱ्या मोहरीच्या तेलामध्ये इरुसिक असेल असंही नाही. २०१३ मध्ये दक्षिण भारतात १९४ बालकांचा अभ्यास करण्यात आला. या सर्वांची मालिश त्यांच्या आई करत होत्या. त्यापैकी अध्यापिका अधिक महिला बाळांच्या कानात आणि डोळ्यातही तेल सोडत होत्या. मात्र, त्यामुळं संसर्ग होण्याचा इशारा अभ्यासक देतात. असे प्रकार टाळून योग्य तंत्राचा वापर व्हावा यासाठी मोठ्या प्रमाणावर जनजागृती गरजेची असल्याचं, मंगलोरच्या जवळ असलेल्या कस्तुरबा मेडिकल कॉलेज येथील सहयोगी प्राध्यापक नितिन जोसेफ यांनी सांगितलं. या अभ्यासातील संशोधकांमध्ये त्यांचाही समावेश होता.

डारमस्टाफ आणि त्यांचे सहकारी पीटर एम एलियास यांनी केलेल्या संशोधनानुसार सूर्यफुलाच्या बीया, खोबरे आणि तीळ यापासून सर्वाधिक लाभ मिळतात. या तेलामध्ये लिनोलिक अॅसिडचं भरपूर प्रमाण असतं, आपल्या शरिरात हे अॅसिड तयार होऊ शकत नाही. शरिरावर असे रिसेप्टर्स असतात जे विशेषतः फॅटी अॅसिडला पकडून ठेवतात. त्यामुळं चयापचय होतं. तेलांमधील फॅटी अॅसिडमुळं त्वचेची प्रतिकार क्षमता वाढते, हेही अभ्यासातून समोर आलं आहे.

मात्र, उत्तर प्रदेशमध्ये मोठ्या प्रमाणावर वापरल्या जाणाऱ्या मोहरीच्या तेलामध्ये इरुसिक असेल असंही नाही. २०१३ मध्ये दक्षिण भारतात १९४ बालकांचा अभ्यास करण्यात आला. या सर्वांची मालिश त्यांच्या आई करत होत्या. त्यापैकी अध्यापिका अधिक महिला बाळांच्या कानात आणि डोळ्यातही तेल सोडत होत्या. मात्र, त्यामुळं संसर्ग होण्याचा इशारा अभ्यासक देतात. असे प्रकार टाळून योग्य तंत्राचा वापर व्हावा यासाठी मोठ्या प्रमाणावर जनजागृती गरजेची असल्याचं, मंगलोरच्या जवळ असलेल्या कस्तुरबा मेडिकल कॉलेज येथील सहयोगी प्राध्यापक नितिन जोसेफ यांनी सांगितलं. या अभ्यासातील संशोधकांमध्ये त्यांचाही समावेश होता.

डारमस्टाफ आणि त्यांचे सहकारी पीटर एम एलियास यांनी केलेल्या संशोधनानुसार सूर्यफुलाच्या बीया, खोबरे आणि तीळ यापासून सर्वाधिक लाभ मिळतात. या तेलामध्ये लिनोलिक अॅसिडचं भरपूर प्रमाण असतं, आपल्या शरिरात हे अॅसिड तयार होऊ शकत नाही. शरिरावर असे रिसेप्टर्स असतात जे विशेषतः फॅटी अॅसिडला पकडून ठेवतात. त्यामुळं चयापचय होतं. तेलांमधील फॅटी अॅसिडमुळं त्वचेची प्रतिकार क्षमता वाढते, हेही अभ्यासातून समोर आलं आहे.

डारमस्टाफ आणि त्यांचे सहकारी पीटर एम एलियास यांनी केलेल्या संशोधनानुसार सूर्यफुलाच्या बीया, खोबरे आणि तीळ यापासून सर्वाधिक लाभ मिळतात. या तेलामध्ये लिनोलिक अॅसिडचं भरपूर प्रमाण असतं, आपल्या शरिरात हे अॅसिड तयार होऊ शकत नाही. शरिरावर असे रिसेप्टर्स असतात जे विशेषतः फॅटी अॅसिडला पकडून ठेवतात. त्यामुळं चयापचय होतं. तेलांमधील फॅटी अॅसिडमुळं त्वचेची प्रतिकार क्षमता वाढते, हेही अभ्यासातून समोर आलं आहे.

डारमस्टाफ आणि त्यांचे सहकारी पीटर एम एलियास यांनी केलेल्या संशोधनानुसार सूर्यफुलाच्या बीया, खोबरे आणि तीळ यापासून सर्वाधिक लाभ मिळतात. या तेलामध्ये लिनोलिक अॅसिडचं भरपूर प्रमाण असतं, आपल्या शरिरात हे अॅसिड तयार होऊ शकत नाही. शरिरावर असे रिसेप्टर्स असतात जे विशेषतः फॅटी अॅसिडला पकडून ठेवतात. त्यामुळं चयापचय होतं. तेलांमधील फॅटी अॅसिडमुळं त्वचेची प्रतिकार क्षमता वाढते, हेही अभ्यासातून समोर आलं आहे.

वीजग्राहकांना मिळतेय 'एसएमएस' सेवा
 लातूर : महावितरणच्या लातूर परिमंडला अंतर्गत घरगुती, वाणिज्यिक, औद्योगिक, कृषी व इतर अशा एकूण ११ लाख २१ हजार ००९ पैकी १३ लाख ९२ हजार ८३२ (९८.०१ टक्के) वीजग्राहकांनी ग्राहक क्रमांकासोबत मोबाईल क्रमांकांची नोंदणी केली आहे. त्यामुळे नोंदणी केलेल्या ९८ टक्के वीजग्राहकांना एसएमएस सुविधे द्वारे वीजसेवे संबंधी विविध सूचना पुरविल्या जात आहेत. महावितरणकडून वीजग्राहकांनी नोंदणी केलेल्या मोबाईल क्रमांकावर पूर्वनिर्धारित देखभाल व दुस्स्ती, तांत्रिक किंवा अन्य कारणांमुळे वीजपुरवठा खंडित झाल्यास तो पूर्ववत होण्यास लागणारा संपाद्य कालावधी तसेच वीजबिलांची रक्कम, स्वतःहून मीटर रिडींग पाठविण्याचे ग्राहकांना आवाहन, वीजपुरवठा खंडित करण्याची नोटीस मीटर रिडींग घेतल्याची तारीख व वापर केलेली एकूण युनिट संख्या, वीजबिलाची रक्कम देय दिनांक आदींची माहिती 'एसएमएस'द्वारे पाठविण्यात येत आहे.

लातूर

दैनिक भुंकंप

<http://epaper.dainikbhukamp.com>

जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी घेतला विलासराव देशमुख शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय, रुग्णालयाचा आढावा
 लातूर : येथील विलासराव देशमुख शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयातील आरोग्य सुविधेचा जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी आज आढावा घेतला. रुग्णालयातील प्रत्येक वार्ड, विभागाची त्यांनी पाहणी केली. सर्व वैद्यकीय अधिकारी, कर्मचारी यांनी रुग्णालयात येणारे रुग्ण आणि त्यांचे नातेवाईक यांच्याशी सुसंवाद ठेवण्याच्या सूचना त्यांनी यावेळी केल्या. तसेच रुग्णालयातील आवश्यक सुविधा, उपलब्ध औषध साठ्याची माहिती घेतली. तब्बल तीन तास जिल्हाधिकारी विलासराव देशमुख शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयाची पाहणी करीत होत्या. विलासराव देशमुख शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालयाचे अधिष्ठाता डॉ. समीर जोशी यांच्यासह विविध वैद्यकीय अधिकारी, कर्मचारी यावेळी उपस्थित होते. जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी विलासराव देशमुख शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात उपलब्ध औषधी साठ्याची माहिती घेतली. तसेच 'ई-औषध' पोर्टलवर नियमितपणे ही माहिती अपडेट करण्याच्या सूचना दिल्या. यापुढे औषध साठ्याचा आपण नियमित आढावा घेणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

LATUR BHUKAMP

शनिवार ७ ऑक्टोबर २०२३

४

माती परीक्षणासाठी पोस्ट ऑफिसची घेणार मदत सात दिवसांच्या आत मोबाईलवर मिळणार अहवाल

- कृषीमंत्री धनंजय मुंडे
 लातूर : राज्यातील शेतीचे आरोग्य नको त्या मात्रामुळे खराब झाले असून कर्बचे प्रमाण वाढविण्यासाठी कृषी विभाग आता माती परीक्षणावर भर देणार आहे. यासाठी पोस्ट ऑफिसची मदत घेतली जाणार आहे. तालुका स्तरापर्यंत माती परीक्षण केंद्रे अद्यावत करून माती परीक्षणासाठी आता शेतकरी आपल्या मातीचा बॉक्स माती परीक्षण केंद्राचा पत्ता टाकून त्यावर त्याच्या मोबाईल नंबरसह सविस्तर माहिती देईल. मातीचे परीक्षण होऊन सात दिवसांच्या आत शेतकऱ्यांच्या मोबाईल नंबरवर मातीच्या आरोग्याचा अहवाल येईल, अशी महत्त्वपूर्ण माहिती राज्याचे कृषीमंत्री धनंजय मुंडे यांनी दिली.
 शुक्रवारी लोदगा येथील फिनिकस फाउंडेशनच्या कृषी महाविद्यालय, बांबू टीथ्यू कल्चर, बांबू फर्निचर प्रकिया उद्योगाच्या भेटीनंतर झालेल्या कार्यक्रमात बोलत होते. यावेळी फिनिकस फाउंडेशनचे प्रमुख माजी आमदार पाशा पटेल, कृषी शासक अखिल रिझवी, लातूरच्या कृषी

फळबागसाठी मनरेगातून जसे अनुदान दिले जाते तसे सर्व जिल्ह्यात बांबू लागवडीसाठी अनुदान देण्यासाठी आपण प्रयत्न करणार असल्याचेही कृषीमंत्र्यांनी यावेळी सांगितले.
 बांबू हा हमखास पैसे देणारे पिक तर आहेच पण पर्यावरणासह जमिनीची घसरलेली पोत पण त्यामुळे प्राप्त होणार आहे. बांबू हा बहुउपयोगी आहे. कितीही चांगले फर्निचर केले तर त्याचे आयुष्य १५ ते २० वर्षे असतं पण बांबूचे फर्निचरला १०० वर्षे काहीच होत नाही. त्यामुळे जगभर बांबूचा प्रत्येक गोष्टीसाठी वापर वाढतो आहे. त्यामुळे आता मराठवाड्यात बांबू लागवडीची चळवळ व्हायला हवी. यापुढे आपणही या बांबू लागवडीच्या

स्पर्धा परीक्षेतील उज्वल यशासाठी सातत्यपूर्ण अभ्यासाची गरज

-सहाय्यक पोलीस आयुक्त अनुराधा धुमाळ
 लातूर : स्पर्धा परीक्षेतील उज्वल यशासाठी परीक्षार्थ्यांनी सातत्यपूर्ण अभ्यास करण्याची गरज आहे असे प्रतिपादन महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालयातील माजी विद्यार्थी तथा लातूर जिल्ह्यातील राज्य गुप्त वार्ता विभागातील सहाय्यक पोलीस आयुक्त अनुराधा धुमाळ यांनी केले.
 महात्मा बसवेश्वर महाविद्यालयातील इतिहास विभाग द्वारा आयोजित इतिहास अभ्यास मंडळ उद्घाटन व स्पर्धा परीक्षा वर बोलू काही या विषयावरील विस्तार व्याख्यान प्रसंगी त्या उद्घाटक म्हणून बोलत होत्या.
 यावेळी कार्यक्रम माच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्रभारी प्राचार्य डॉ. संजय गवई हे होते तर विचारपीठावर उपप्राचार्य प्रो. डॉ. राजकुमार लखादिवे, इतिहास विभाग प्रमुख डॉ. सदाशिव दंडे आणि इतिहास अभ्यास मंडळाचे सचिव गौस शेख यांची उपस्थिती होती.
 पुढे बोलताना अनुराधा धुमाळ म्हणाल्या की, स्पर्धा परीक्षेची तयारी करताना विद्यार्थ्यांनी सातत्याबरोबर नियमित नियोजन व संयम ठेवण्याची गरज आहे. स्पर्धा परीक्षेला सामोरे जाताना एखाद्या परीक्षेत अपयश आले की, विद्यार्थ्यांमधील आत्मविश्वास कमी होतो आणि नैराश्य येते. विद्यार्थ्यांनी परीक्षेतील अपयशाने खचून न जाता पुन्हा उत्साहाने व तितक्याच आत्मविश्वासाने परीक्षा दिली पाहिजे असेही त्या म्हणाले.
 यावेळी इतिहास मंडळातील पदाधिकाऱ्यांचा पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करण्यात आला या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी इतिहास विभागातील प्रा. कुंदन लोखंडे, डॉ. शाहूराज यादव प्रा. भाऊसाहेब पुरी, डॉ. संगमेश्र्वर धाराशिवे, बालाजी डावकर, आनंद खोपे, इतिहास मंडळातील कु. तोगरे, सदाशिवम व पदाधिकारी यांनी परिश्रम घेतले.
 या कार्यक्रमाला इतिहास विषयाचे पदवी व पदव्युत्तर वर्गातील विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

युवकांनी भ्रष्टाचारविरुद्ध पेटून उठा व अन्यायाविरुद्ध लढा द्या-भारत सातपुते

लातूर : शासकीय व संस्थात्मक कर्मचारी नोकरी करत असल्यामुळे भ्रष्टाचार कसा होतो हे कळले तरी त्यांच्या मर्यादेपेक्षा बोलत नाहीत. सत्ताधारींचे परस्परविरुद्ध बोलतात. त्यांच्या बातम्या आपण ऐकतो, वाचतो, पाहतो पण भ्रष्टाचार संपला नाही. महाविद्यालयीन युवकांनी जित्थे भ्रष्टाचार दिसले तित्थे पेटून उठले पाहिजे व अन्यायविरुद्ध लढले पाहिजे असे विचार सुप्रसिद्ध ख्यातनाम वात्रटिकाकार लोकप्रिय लेखक कवी भारत सातपुते यांनी प्रतिपादन केले.
 श्रीमती सुशीलादेवी देशमुख महाविद्यालयात संत गाडगेबाबा स्वच्छता उत्सव समारंभात कवी सातपुते बोलत होते. यावेळी विचार मंचावर या समारंभाचे अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. अजय पाटील हे होते. याबरोबरच समन्वयक प्रा. डॉ. शंकर येडले, प्रमुख पाहुणे सुप्रसिद्ध कवी नरसिंग इंगळे, प्रा. मोहन बलगोरे आदी मान्यवर उपस्थित होते.
 पुढे बोलताना सातपुते म्हणाले की, अंधारातून प्रकाशाकडे जाण्याचा मार्ग शिक्षणातूनच मिळत म्हणून जास्तीत जास्त गुणवत्ता पूर्ण उच्च शिक्षण युवकांनी घ्यावे. मी माझ्या कुटुंबासाठी, गावासाठी, देशासाठी काही ना काही करून दाखवणार, स्वतःच्या पायावर उभे राहून स्वतःबरोबर इतरांचा विचार करताना आपण स्वतःवर प्रेम केले तरच इतरांचा विचार करण्याबरोबर

श्रोत्यांच्या टाळ्या कवी इंगळे यांनी मिळवल्या. यावेळी कवयित्री प्रा. डॉ. सुरेखा बनकर यांनी संगणक व पाऊस दादा या दोन कवितांच्या माध्यमातून विज्ञान व निर्गम यामधील मानवी जीवन संघर्ष व प्रश्नांची उकल करून दाखवली.
 प्रांभी प्रास्ताविक विचार मराठी विभाग प्रमुख प्रा. डॉ. शंकर येडले यांनी मांडले. प्रस्तुत उत्सवाविषयीची सविस्तर माहिती दिली तर, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. अजय पाटील यांनी अध्यक्षीय समारोपचे यथोचित भाषण केले. या समारंभाचे सुंदर असे सूत्रसंचालन प्रा. डॉ. सुरेखा बनकर यांनी केले. तर आभार प्रा. मोहन बलगोरे यांनी मानले.

उदगीर नगर परिषद कार्यालय, जिल्हा लातूर

उनप/ई-निविदा/ स्वच्छता विभाग विभाग/ /२०२३
 दिनांक ०६/१०/२०२३
ई-निविदा सूचना
 मुख्याधिकारी नगर परिषद उदगीर हे स्वच्छता विभागकरिता १५ वा वित्त आयोगाच्या अनुदाना अंतर्गत नगर परिषद उदगीर करिता घनकचरा व्यवस्थापन अंतर्गत घनकचरा गोळा करणे वाहतूक करणे कचऱ्यावर प्रक्रिया करणे ओला व सुका कचरा वेगळा करण्याच्या कामासाठी इच्छुक नोंदणीकृत गुत्तेदार/ कंत्राटदार / संस्था यांचेकडून दोन लिफाफा पद्धतीने ई-निविदा मागवीत आहेत. निविदे बाबतच्या अटी व शर्ती निविदा फॉर्ममध्ये नमूद केलेले असून निविदा फॉर्म विक्री व प्रक्रियेबाबतचा तपशील <http://mahatenders.gov.in> या वेबसाईटवर उपलब्ध आहे. सदर निविदा दिनांक ०७/१०/२०२३ ते दिनांक २१/१०/२०२३ पर्यंत ऑनलाईन पाहता व भरता येतील.
 स्वाक्षरीत/-
मुख्याधिकारी
 नगर परिषद, उदगीर

जाहीर प्रगटन

या प्रगटनाद्वारे जाहीर करण्यात येते की, माझे नाव काही ठिकाणी PASTAPURE SHALUBAI VINAYAK हे असून इतर कागदपत्री माझे नाव PASTAPURE DAIVASHALA VINAYAK असे आहे. या पुढील सर्व कागदपत्री व खाजगी व्यवहारात मी माझे हेच नवीन नाव PASTAPURE DAIVASHALA VINAYAK वापरात घेईन याची संबंधितांनी नोंद घ्यावी.
 जुने नाव : PASTAPURE SHALUBAI VINAYAK
 नवीन नाव : PASTAPURE DAIVASHALA VINAYAK
 पत्ता : SAROLA ROAD, MASUBA NAGAR LATUR-413512

वाचनालयाचे प्रमाणपत्र हरवले आहे

ज्ञानज्योती वाचनालय संस्था कासार बालकुंदा ता. निलंगा जि. लातूर या संस्थेचे नो. क्र. एफ-५ (लातूर) व ई वाचनालयाशी संबंधीत एफ-५ (लातूर) व ई वाचनालयाशी संबंधीत कागदपत्र कासार बालकुंदा ते कासारसिरशी ता. निलंगा दरम्यान हरवले आहेत. कोणास मिळून आल्यास खालील पत्त्यावर संपर्क साधावा.
सचिव
ज्ञानज्योती वाचनालय
कासार बालकुंदा, ता. निलंगा, जि. लातूर

Change In Name

I have Change my Name **Patel Asma Baxu To Patel Aasma Bakshu**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Patel Aasma Bakshu** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Patel Asma Baxu
New Name :-Patel Aasma Bakshu
Add:- Shahwali Mohalla, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Patel Dautmiya To Patel Daut**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Patel Daut** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Patel Dautmiya
New Name :-Patel Daut
Add:- Shahwali Mohalla, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Patel Baxu To Patel Bakshu Daut**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Patel Bakshu Daut** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Patel Baxu
New Name :-Patel Bakshu Daut
Add:- Shahwali Mohalla, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Siddiqui Arif Ahemad Munir Ahemad To Siddiqui Arif Muneer Ahemad**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Siddiqui Arif Muneer Ahemad** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Siddiqui Arif Ahemad Munir Ahemad
New Name :-Siddiqui Arif Muneer Ahemad
Add:- Azam Chowk Labour Colony, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Siddiqui Sabiya Arif Ahemad To Siddiqui Sabiya Arif**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Siddiqui Sabiya Arif** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Siddiqui Sabiya Arif Ahemad
New Name :-Siddiqui Sabiya Arif
Add:- Azam Chowk Labour Colony, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Indani Hema Govindprasad To Indani Hema Govind**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Indani Hema Govind** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :- Indani Hema Govindprasad
New Name :-Indani Hema Govind
Add:- Moti Nager, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Patel Bismillah Dautmiya To Patel Bismilla Daut**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Patel Bismilla Daut** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :-Patel Bismillah Dautmiya
New Name :-Patel Bismilla Daut
Add:- Shahwali Mohalla, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Indani Govindprasad Laxminarayan To Indani Govind Laxminarayan**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Indani Govind Laxminarayan** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :- Indani Govindprasad Laxminarayan
New Name :-Indani Govind Laxminarayan
Add:- Moti Nager, Latur.

Change In Name

I have Change my Name **Chajed Ankit Vinod To Chhajed Ankit Vinod**
 Henceforth this declaration and Will be Known by this Name and I will use **Chhajed Ankit Vinod** in future the same name will be used by my childrens & Wife.
Old Name :- Chajed Ankit Vinod
New Name :- Chhajed Ankit Vinod
Add:- Lokhand Galli, Latur.

छोटो झेरॉक्स मशीन व प्रिंटर विक्री
कलर प्रिंटर/झेरॉक्स
B/W प्रिंटर/झेरॉक्स
जम्बो झेरॉक्स/प्रिंटर
डिझाईनिंग/पासपोर्ट फोटो
रिफ्लेटींग/टोनर/फोटो पेपर
लॉगिनेशन मशीन व मटेरिअल
झेरॉक्स मशीनचे अधिकृत विक्रेते :
बोरा झेरॉक्स
 व्यापारी धर्मशाळा, महात्मा गांधी चौक, लातूर.
9673344777

श्री.तिरुपती
ट्रेडिंग कंपनी
शिवाजी चौक,
निलंगा, जि. लातूर
जैन टिबळ सिंघव
जैन सिंघवलर
जैन पी.व्ही.सी.पार्सपचे
-: अधिकृत विक्रेते:-
 प्रो. गुणवंत गायकवाड हलगरकर
फोन:-ड. २४२४६३,
मो.९४०४६८२९९९

माळवदकर एजन्सीज
सावेवाडी, लातूर
mo. 9422656522
सर्व प्रकारच्या फर्निचरचे उत्पादक व विक्रेते